

РОЗДІЛ VI. АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК 340.12: 355.211.2

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЯК СФЕРА ОБ'ЄКТИВІЗАЦІЇ ПРАВОВИХ ПРИНЦИПІВ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Германюк М.О., викладач

Запорізький національний університет

У статті досліджується державна служба як сфера об'єктивізації правових принципів, аналізуються наукові та законодавчі поняття «державної служби».

Ключові слова: державна служба, правові принципи, державний службовець, професійна діяльність, державний орган.

Германюк М.О. ГОСУДАРСТВЕННАЯ СЛУЖБА КАК СФЕРА ОБЪЕКТИВИЗАЦИИ ПРАВОВЫХ ПРИНЦИПОВ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье исследуется государственная служба как сфера объективизации правовых принципов, анализируются научные и законодательные понятия «государственной службы».

Ключевые слова: государственная служба, правовые принципы, государственный служащий, профессиональная деятельность, государственный орган.

Germanyuk M.O. GOVERNMENT SERVICE AS OBJECTIVE SCOPE OF LEGAL PRINCIPLES: THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS / Zaporizhzhya national university, Ukraine

This article examines the public service sector as the objectification of legal principles, examines the scientific and legal concepts of «public service».

Key words: public service, legal principles, public servant, professional activities, the public agency.

Реформування інституту державної служби, підвищення рівня ефективності та мобільності її діяльності, і найголовніше – наближення державної служби до нагальних потреб та конкретних інтересів пересічного громадянина є одним із пріоритетних напрямів модернізації всієї сфери публічного адміністрування. Не секрет, що тривалий час адміністративно-правова наука розглядала державну службу, у першу чергу, як певний інструмент державного апарату та засіб реалізації державної політики, що в цілому в повній мірі відповідало загальному вектору наукових досліджень, спрямованого на державу та її визначальну роль у всіх без винятку суспільних відносинах. Однак, з плином часу, трансформація підходів вчених-адміністративістів до розуміння сутності та предмету адміністративного права, стало еволюційне переорієнтування досліджень у вказаній сфері на права та свободи людини і громадянина, зумовили необхідність якісно нових наукових пошуків моделей сучасної демократичної державної (публічної) служби та вивчення як теоретичних, так і практичних складових вказаного інституту.

Мета статті – проаналізувати сутність державної служби як суспільного та правового явища, визначити його риси та запропонувати власне визначення державної служби як сфери об'єктивізації принципів права.

Дослідження проблематики тих чи інших аспектів державної служби займалися такі вчені-адміністративісти та фахівці з державного управління, як В.Б. Авер'янов, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, Л.Р. Біла, В.А. Власов, І.І. Євтіхіїв, М.І. Єропкін, Т.Л. Желюк, В.А. Калюжний, С.В. Ківалов, Ю.М. Козлов, Т.О. Коломоєць, О.Д. Лазор, О.Я. Лазор, В.Я. Малиновський, В.М. Манохін, А.Ф. Ноздрачов, Г.І. Петров, С.Г. Стеценко, С.С. Студенікін, І.Т. Тарасов, Є.С. Черноног, Ю.С. Шемшученко та інші.

Так, зокрема, у навчальній літературі з державного управління пропонується розглядати дане поняття в широкому та вузькому розумінні. Так, якщо розглядати у вузькому розумінні, то державна служба – це професійна діяльність із забезпечення виконання повноважень державних органів, тобто виконання своїх посадових обов'язків [1, 11]. Проте важко не погодитись із зауваженнями вчених-адміністративістів, які критикують такий підхід до

трагування державної служби, оскільки служіння державі тут зводиться до служіння державному органу і відбувається ототожнення понять «держава» і «державний орган» [1, 11].

Існує широке тлумачення державної служби як державно-правового інституту, що орієнтується на багатоступеневу підготовку державних службовців [1, 11].

В аспекті узагальнення наукових позицій щодо вироблення єдиного підходу до дефініції «державна служба» цікавими є думки Є.С. Чернонога, зокрема він пропонує зосередити увагу на наступних визначеннях державної служби в науковій літературі та законодавчих актах: зокрема, формулювання В.Я. Малиновського: «Державна служба є державним правовим і соціальним інститутом, який здійснює в рамках своєї компетенції реалізацію цілей та функцій органів державної влади шляхом професійного виконання службовцями своїх посадових обов'язків і повноважень, що забезпечують взаємодію держави й громадян у реалізації їх інтересів, прав та обов'язків [2, 427; 3, 15]; визначення, сформульоване в проекті Закону України «Про державну службу», розробленому Національним агентством України з питань державної служби протягом 2005-2006 рр.: «Державна служба – це публічно-правові відносини, що виникають між особами, які займають посади державної служби в органах державної влади та інших державних органах, у тому числі їх апараті (далі – органи державної влади), та державою під час провадження цими особами (далі – державні службовці) на професійній основі діяльності щодо реалізації державно-владних повноважень з отриманням за це заробітної плати за рахунок державного бюджету» [3, 16]; визначення в чинному Законі України «Про державну службу», за яким: «Державна служба в Україні – це професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів» [4].

Вчений пропонує власне визначення державної служби: «державна служба – це сукупність державних організаційно-правових та соціально-економічних інститутів, призначена для реалізації державних завдань та функцій шляхом професійного виконання державними службовцями своїх посадових обов'язків і реалізації повноважень в інтересах громадянського суспільства», отже, автор пропонує розглядати державну службу як систему, до якої входять: сукупність державних службовців, як осіб відкрито відібраних, спеціально підготовлених і професійно працюючих в органах державної влади та їх апараті; державні інституційні (правові, організаційні, економічні, культурні, соціальні тощо) та процесуально-процедурні складові державної (насамперед виконавчої) влади [3, 17]. Отже, вчений-юрист виходить із комплексності вказаного інституту, не зводячи його виключно до професійної діяльності державних службовців, а пропонує розглядати його як систему державних організаційно-правових та соціально-економічних інститутів.

У свою чергу, В.Я. Малиновський пропонує таке визначення державної служби: «державна служба є державним правовим і соціальним інститутом, який здійснює в рамках своєї компетенції реалізацію цілей та функцій органів державної влади шляхом професійного виконання службовцями своїх посадових обов'язків і повноважень, що забезпечують взаємодію держави й громадян у реалізації інтересів, прав та обов'язків» [5, 7]. На його думку, методологічно правильним підходом буде розгляд державної служби – специфічної сфери діяльності, яка є складовою системи державного управління, у нерозривному поєднанні теоретичного аспекту з практичним, адже саме вивчення теорії та практики державної служби і є основою розділу «державна служба» управлінської науки.

Дещо інше визначення державної служби пропонує Т.Л. Желюк: «Державна служба – це державний правовий, соціальний, культурний, організаційний, економічний інститут, який здійснює в межах своєї компетенції реалізацію цілей та функцій органів державної влади через ефективну систему кадрового забезпечення» [6, 12]. При цьому зміст вказаного визначення конкретизується в змісті відповідних елементів – державного, соціального, культурного, правового, організаційного, економічного. Зокрема Т.Л. Желюк виділяє три групи відносин, що підлягають правовому регулюванню: формування системи державної служби; регламентація правового статусу державного службовця та забезпечення гарантій для його реалізації; механізм проходження державної служби [6, 12].

Організаційний елемент державної служби розглядається автором як сукупність організаційних структур державного управління (як жорстких – лінійних, лінійно-функціональних, лінійно-штабних тощо, так і адаптивних – матричних, проектних, програмно-цільових та інших); систем добору, розстановки та мотивації кадрів, постійного підвищення їх кваліфікації; типів та методів планування (Макс Вебер розрізняв три основні типи легітимного планування в державному управлінні: раціональний, патріархальний, харизматичний); організаційно-розпорядчих актів, норм та стандартів управління; управлінських процедур; стилів управління; систем комунікацій; інформаційного забезпечення управління тощо [3, 17-18].

Економічний елемент державної служби пропонується визначити як комплекс, що включає професійну діяльність державних службовців та відповідних органів державної влади з розробки та реалізації державної економічної політики, в тому числі: прогнозування, планування і програмування економічних процесів; державне регулювання грошового обігу та банківської діяльності; забезпечення ефективного функціонування податкової системи; формування та використання державного та місцевих бюджетів; державну підтримку ринково-конкурентних механізмів; прозорий розподіл та контроль за ефективним використанням обмежених людських, інформаційних, фінансових, сировинних, технічних та технологічних ресурсів; управління державною та комунальною власністю тощо – з метою максимального задоволення суспільних потреб. Відповідно, культурний інститут державної служби є сукупністю: етичної, інформаційної, організаційної, педагогічної, правової, управлінської культур, їх цінностей, методів та інструментів, які мають застосовуватися державними службовцями в інтересах суспільства [3, 18].

Соціальний елемент державної служби розглядається як комплекс, що включає: принципи функціонування громадянського суспільства, їх підтримку органами державного управління і державними службовцями; соціальний порядок; соціальну організацію; соціальні комунікації; соціальний контроль; соціальне партнерство і т. ін., який дає змогу підтримувати соціальний мир та забезпечувати соціальний добробут [3, 18-19].

Абсолютно слушною є думка Т.Л. Желюк про те, що державну службу в системі суспільних наук варто розглядати в кількох аспектах: як галузь науки, яка вивчає закономірності розвитку, принципи, історію, законодавство інституту державної служби; як галузь права, яка юридично закріплює державно-службові відносини, у ході яких реалізуються посадові повноваження державних службовців і функції державних органів влади; як галузь українського законодавства, що регулює суспільні відносини у сфері організації і функціонування держави; як професійну діяльність, яка для державного службовця є необхідністю виконувати свої посадові повноваження. У межах цієї діяльності реалізується компетенція державних органів влади; як комплексну навчальну дисципліну, у рамках якої передбачено вивчення теоретичних, законодавчих, нормативно-правових засад організації, проходження та функціонування державної служби; управління державною службою та її ефективністю; державної служби як соціального інституту; загальних засад діяльності, правового статусу державних службовців; типів, видів, рівнів державної служби в Україні; як спеціальність вищої освіти, за якою ведеться підготовка фахівців адміністративного менеджменту [6, 14].

У спеціалізованій адміністративно-правовій літературі переважно дається легальне визначення державної служби. Хоча справедливим буде зазначити, що визначення, яке надає Д.М. Бахрах у підручнику «Административное право», не відповідає нормативному визначенню цього поняття. Так, на думку російського вченого-адміністративіста, державна служба – це складна, цілісна система, яка має свій зміст і структуру, виступає соціальним явищем зі своїми характерними елементами та якісними особливостями. Вона полягає в управлінні, здійсненні державної діяльності, забезпеченні самого управління, соціально-культурному обслуговуванні людей [7, 97].

Окрім наукових джерел, визначення державної служби містяться і в юридичній енциклопедичній літературі. Так, зокрема, Юридична енциклопедія за редакцією Ю.С. Шемшученка наводить наступне визначення: «державна служба – професійна діяльність осіб, які займають посади в органах державної влади та їх апараті. Такі особи є державними службовцями, мають відповідні службові повноваження та одержують грошову винагороду з державних коштів» [8, 164; 9, 105].

Дещо інше визначення пропонується в «Словнику термінів і понять з державного управління», а саме державна служба розглядається у кількох аспектах: як державний правовий і соціальний інститут, який здійснює в межах своєї компетенції реалізацію цілей та функцій органів державної влади шляхом професійного виконання службовцями своїх посадових обов'язків і повноважень, що забезпечують взаємодію держави та громадян у реалізації їх інтересів, прав і обов'язків; як орган виконавчої влади, що здійснює державне управління у відповідній сфері чи секторі управління [10, 45]. На жаль, важко погодитися з останнім визначенням поняття державної служби, оскільки відбувається фактичне ототожнення понять «державна служба» та «орган виконавчої влади», що не є справедливим по відношенню до сутності цих двох понять.

Частина юридичних словників, як і переважна більшість підручників з адміністративного права, містить нормативне визначення державної служби, яке закріплене в Законі України від 16 грудня 1993 року «Про державну службу», відповідно до якого, державна служба – це професійна діяльність осіб, які обіймають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету [11, 50; 12, 137; 13, 51].

Варто звернути увагу і на перспективне українське законодавство, оскільки в проекті нового Закону України «Про державну службу» також надається визначення державної служби, відповідно державна служба визначається як професійна діяльність державних службовців з підготовки пропозицій щодо формування державної політики, забезпечення її реалізації та надання адміністративних послуг [14]. Вбачається, що дане визначення є досить нечітким і відірваним від наукової та теоретичної бази, оскільки «підготовка пропозицій щодо формування державної політики» не є визначальною функцією державного службовця в апараті державної влади. Також не додає повноти цій дефініції і відсутність таких важливих ознак державної служби, як здійснення державним службовцем завдань і функцій держави та отримання ним заробітної плати за рахунок коштів державного бюджету. Ще більшої плутанини в розуміння інституту державної служби додає теза розробників Проекту про те, що державна служба – це професійна діяльність державних службовців з надання адміністративних послуг. Якщо буквально тлумачити цю термінологічну конструкцію, то виходить, що будь-який державний службовець надає адміністративні послуги.

Таким чином, варто зауважити, що визначення, надане в Проекті нового Закону «Про державну службу» [14], є досить суперечливим за своїм змістом. Зокрема в контексті виділення як ознаки державної служби надання адміністративних послуг, оскільки не всі органи виконавчої влади, а відповідно і державні службовці можуть надавати адміністративні послуги. Такий висновок, у тому числі, впливає із наступного. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади стала нормативною базою для формування так званого Реєстру адміністративних послуг. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 р. № 737 «Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг» [15] та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2009 р. № 532 «Про затвердження Положення про реєстр адміністративних послуг» [16] Національне агентство України з питань державної служби є держателем зазначеного реєстру, а Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу – його технічним адміністратором. Відповідно до положення про Реєстр адміністративних послуг доступ до нього є загальним. На сьогодні Реєстр містить у собі інформацію про назву державної послуги; нормативно-правової основи її надання; суб'єкта її надання; розмір плати (у разі надання послуги на платній основі). У контексті порушеної проблематики варто зазначити, що згідно з відомостями вказаного Реєстру, адміністративні послуги (у розумінні Концепції) не надаються такими органами, як: Національне агентство України з питань державної служби, Антимонопольний комітет України, Аудиторська палата України, Державна служба з карантину рослин, Державна служба туризму і курортів, Державна судова адміністрація України, Пенсійний фонд України та інші. Таким чином, визначення, надане в проекті нового Закону «Про державну службу» значно звужує роль державного органу як елемента механізму реалізації державної влади [17].

Підсумовуючи все вищезазначене, вбачається за доцільне конкретизувати ознаки державної служби як сфери об'єктивізації принципів права. Ними є наступні характерні риси:

- державна служба є професійною діяльністю певних осіб. Досліджуючи дану ознаку слід звернутися до етимології слова «професія». Тлумачний словник Даля визначає поняття

«професія» (лат. *profession* від *profiteor* – оголошую своєю справою) як рід трудової діяльності, що вимагає певної підготовки і є, зазвичай, джерелом існування [18]. Отже особи, що перебувають на державній службі мають бути «підготовленими», тобто мати відповідну освіту, яка надає можливості виконувати обов'язки, які на них покладені. Слід зазначити, що поняття «професія» визначене і на законодавчому рівні, зокрема, відповідно до Правил проведення комісійних експертиз в бюро судово-медичної експертизи від 17 січня 1995 р. № 6, професія є родом трудової діяльності людини, що володіє комплексом спеціальних знань, практичних навичок, одержаних шляхом спеціальної освіти, навчання чи досвіду, які дають можливість здійснювати роботу в певній сфері суспільного виробництва з урахуванням різних форм власності чи господарювання [19]. Визначення зазначеного поняття міститься також у Наказі Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження інструкції про встановлення груп інвалідності» від 07 квітня 2004 року № 183, відповідно до якого професія визначається як вид трудової діяльності, що потребує певних знань та навичок, набутих шляхом навчання і практичного досвіду [20]. Таким чином, перебування на державній службі передбачає наявність в особи знань та навичок, які особа може отримати шляхом навчання, отримання відповідної спеціальної освіти та набуття практичного досвіду;

- загальною, основною метою функціонування державної служби є забезпечення реалізації у відносинах між державою та громадянином принципу верховенства права, відповідно до якого, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, забезпечення дотримання та захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина. До речі, як показав узагальнений огляд вищенаведених думок вчених-юристів з приводу сутності та змісту інституту державної служби, в сучасній юридичній літературі за невеликим виключенням (монографія за загальною редакцією В.Б. Авер'янова «Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві» [21]), майже не акцентується увага саме на «людиноцентристській» спрямованості функціонування держави та її апарату;
- спрямованість на виконання державних завдань і функцій. Як зазначає О.Ф. Скакун у підручнику «Теорія держави і права», функції держави є головними напрямками і видами діяльності держави, обумовлені її завданнями і цілями і такі, що характеризують її сутність. Також, як слушно зазначає автор, «функції держави не можна ототожнювати з функціями її окремих органів, які є частиною апарату держави і відбиваються в компетенції, у предметі відання, у правах і обов'язках (повноваженнях), закріплених за ними» [22, 47-51];
- особи, які перебувають на державній службі, займають посади в державних органах, установах, їх апараті. Відповідно до ст. 2 Закону України від 16 грудня 1993 року «Про державну службу» посада – це визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень. Відповідно посадовими особами вважаються керівники та заступники керівників державних органів та їх апарату, інші державні службовці, на яких законами або іншими нормативними актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій [4]. Іншими словами дана ознака чітко визначає наявність в осіб, які знаходяться на державній службі, певного кола функцій, якими вони наділені для реалізації державної політики;
- наявність у державних службовців відповідних повноважень. Оскільки на осіб, що перебувають на державній службі покладено коло обов'язків, пов'язаних із виконанням ними функцій та завдань держави, вони мають бути наділені і певним колом повноважень. У юридичному словнику повноваження органів публічної влади визначаються як сукупність право-обов'язків органів публічної влади, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на ці органи функцій [23]. Тобто повноваження державного службовця – це сукупність його прав та обов'язків, які закріплені за ним чинним законодавством і є гарантією можливості повноцінного виконання ним завдань і функцій держави;

- заробітна плата осіб, що перебувають на державній службі, виплачується за рахунок державних коштів. Як вже зазначалося раніше, поняття «заробітна плата» закріплено в статті 1 Закону України «Про оплату праці», яка являє собою винагороду, що нараховується, як правило в грошовій формі, яку згідно з трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівнику за виконану ним роботу [24]. Тобто винагорода, що виплачується особам, які перебувають на державній службі, виплачується виключно з державного бюджету;
- державна служба є частиною або однією зі сторін організаційної діяльності держави. Така організаційна діяльність спрямована на комплектування особового складу органів державної влади і правове регулювання роботи державних службовців. Тобто, іншими словами, вказана ознака підкреслює, так би мовити, організаційну функцію державної служби, змістом якої є формування високопрофесійного корпусу державних службовців, здатних ефективного реалізовувати державну політику та виконувати державні функції.

Таким чином, вбачається за доцільне розглядати державну службу як сукупність організаційно-правових та соціально-економічних інститутів, призначених для реалізації державних завдань і функцій, у тому числі щодо реалізації принципу верховенства права, забезпечення дотримання та захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, шляхом здійснення професійної діяльності особами, що обіймають посади в державних органах та їх апараті й отримують заробітну плату за рахунок державних коштів. Вказане визначення, з акцентом на загальну спрямованість державної служби, варто закріпити на нормативному рівні в новому Законі України «Про державну службу». Тим самим домогтися єдності доктринального і нормативного підходів до її визначення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лазор О.Д. Державна служба в Україні: навч. посібник / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор. – вид. 3-тє, допов. і перероб. – К.: Дакор, 2009. – 560 с.
2. Малиновський В.Я. Державне управління: Навч. посіб. / В.Я. Малиновський. – Луцьк: Вежа, 2000. – 558 с.
3. Черноног Є.С. Державна служба: історія, теорія і практика: навч. посіб. / Є.С. Черноног. – К.: Знання, 2008. – 458 с.
4. Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 № 3723-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3723-12>.
5. Малиновський В.Я. Державна служба: теорія і практика: навч. посіб. / В.Я. Малиновський. – К.: Атіка, 2003. – 160 с.
6. Желюк Т.Л. Державна служба: Навч. посіб. / Т.Л. Желюк. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 576 с.
7. Бахрах Д.Н. Административное право: Учебник для вузов / Д.Н. Бахрах. – М.: Изд-во БЕК, 1993. – 301 с.
8. Великий енциклопедичний юридичний словник / [За редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка]. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. – 992 с.
9. Юридична енциклопедія: В 6 т. / [Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін.]. – К.: «Укр. ецикл.», 1998. – Т.2. – Д-Й. – 1999. – 744 с.
10. Малиновський В.Я. Словник термінів і понять з державного управління / В.Я. Малиновський. – К.: Атіка, 2005. – 240 с.
11. Словник базової термінології з адміністративного права: навч. посіб. / [За заг. ред. Т.О. Коломоець]. – К.: Істина, 2010. – 240 с.
12. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навч. посіб. / С.Г. Стеценко. – К.: Атіка, 2007. – 624 с.

13. Адміністративне право України: законодавчі визначення: словник-довідник / [укл.: В.А. Калюжний, С.В. Петков]. – Запоріжжя: КПУ, 2009. – 220 с.
14. Про державну службу: Проект Закону України від 25.03.2011 р. № 8306 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF6EQ00I.html.
15. Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 р. № 737 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=737-2009-%EF>.
16. Про затвердження Положення про реєстр адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2009 р. № 532 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=532-2009-%EF>.
17. Реєстр державних та адміністративних послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reestr.center.gov.ua/Items/Main/main.php>.
18. Тлумачний словник Даля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovoznanie.ru/51409-professiya-lat.-professio.html>.
19. Правила проведення комісійних експертиз в бюро судово-медичної експертизи: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0256-95>.
20. Про затвердження інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 07.04.2004 року № 183 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0516-04>.
21. Принцип верховенства права: Проблеми теорії та практики: у двох книгах / За заг. ред. Ю.С. Шемчушенка / книга друга: Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві / Відп. Ред. В.Б. Авер'янов. – К.: Конус-Ю, 2008. – 314 с.
22. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / О.Ф. Скакун. – 2-е вид., пер. з рос. – Х.: Консум, 2001. – 656 с.
23. Юридичний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://urzona.com/index.php?option=com_content&view=article&id=361:2010-08-07-19-14-25&catid=80:2010-08-07-18-46-33&Itemid=98.
24. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=108%2F95-%E2%F0>.

УДК 342.951 (510+477)

АНТИКРИЗОВЕ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ КИТАЮ: ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Крикун В.Б., к.н. з держ. управління, доцент

Національний університет державної податкової служби України

Стаття присвячена розгляду практики антикризового адміністративно-правового регулювання в Китаї, який відіграє важливу роль у процесі функціонування всієї світової економіки. Проведено дослідження впливу кризових явищ економічного характеру на дану країну, проаналізовано систему антикризових заходів, що були реалізовані з боку органів державної влади. Зазначено на шляхах використання позитивного досвіду Китаю для ефективнішого адміністративно-правового регулювання економіки України.

Ключові слова: світова фінансово-економічна криза, Китай, антикризове адміністративно-правове регулювання, міжнародний досвід, світова економіка, органи державної влади.